

วิจารณ์ผลการทดลอง

การวัดการตั้งในไตรเจนด้วยครีโอล์

วิจารณ์ครายหุ่ย ไอก์ ในน้ำหล่อเลี้ยงลำต้น ใช้กินสำหรับใช้ในการตั้งในไตรเจน ในถัวเหล็กในประเทศไทย เช่น ถัวเหลือง (พิมลรัตน์, 2534; สุนันท์, 2535; Ying, 1990; Wang, 1990) ถัวแดง (Rerkasem et al., 1988; Pantollana, 1992) ถัวเขียวผิวน้ำ (วีณา, 2534) รวมทั้งถัวแดงหลวง (Hansen et al., in press) แต่ในการศึกษาของเบอร์เช็นต์ยูร์ ไอก์สัมพักก์ที่วิเคราะห์ได้จากน้ำหล่อเลี้ยงลำต้น ในถัวแดงหลวงพัฒนาที่มีความไม่สมดุลลักษณะกับระดับการตั้งในไตรเจน ทำให้ควรจะเป็นไปการทดลองที่สกานิวัจัยเกษตรชลประทานและที่เรือนทดลอง กล่าวคือ ในการทดลองที่สกานิวัจัยเกษตรชลประทานถัวแดงหลวงที่ไม่ได้รับการทดลองเชื้อไวรัสเปรี้ยม ไม่เกิดปัมเล็กซึ่งหมายความว่า ไม่ควรที่จะมีการตั้งในไตรเจนเกิดขึ้น แต่หลังจากการวิเคราะห์ครีโอล์ แล้วพบว่ามีเบอร์เช็นต์ยูร์ ไอก์สัมพักก์มากกว่า 40% ทำให้ปรากฏในงานวิจัยของ Rerkasem and Rerkasem (1990) ถัวแดงหลวงที่ไม่มีการตั้งในไตรเจนเลยมีเบอร์เช็นต์ยูร์ ไอก์สัมพักก์ประมาณ 10% และถัวแดงหลวงที่ไม่มีระดับพัฒนาการตั้งในไตรเจน 100% มีเบอร์เช็นต์ยูร์ ไอก์สัมพักก์ประมาณ 75% การใส่ปัมไนไตรเจนย่อมทำให้ถัวมีปัมและตั้งในไตรเจนได้ลดลง (Hansen et al., in press) ถัวแดงหลวงที่ได้รับปัมไนไตรเจนคิดเป็น 146 ถึง 262 กก.N/ hectare ในการทดลองที่สกานิวัจัยเกษตรชลประทาน และ 10 mM ในการทดลองที่เรือนทดลองกล้าพืชนาวามีเบอร์เช็นต์ยูร์ ไอก์สัมพักก์มากกว่า 20% เบอร์เช็นต์ยูร์ ไอก์สัมพักก์ที่พบว่ามีมากในตัวนักทดลองเหล่านี้อาจจะมีสาเหตุมาจากการใช้ในไตรเจนในรูปของแคมโมเนีย คือจากเรียบรื่นจะเปลี่ยนรูปไปเป็นแคมโมเนียมอย่างรวดเร็วในตันในการทดลองที่สกานิวัจัยเกษตรชลประทานและแคมโมเนียมเนียมในเตрегในตัวนักทดลอง Hansen et al. (in press) ได้พบว่าถัวแดงหลวงที่ไม่มีปัมเล็กแต่ได้รับในไตรเจนในรูปแคมโมเนียมในเตрегหรือแคมโมเนียมซัลเฟตมีเบอร์เช็นต์ยูร์ ไอก์สัมพักก์สูงมากกว่า 20% เช่นเดียวกัน แต่การที่ถัวแดงหลวงที่ไม่ได้รับปัม

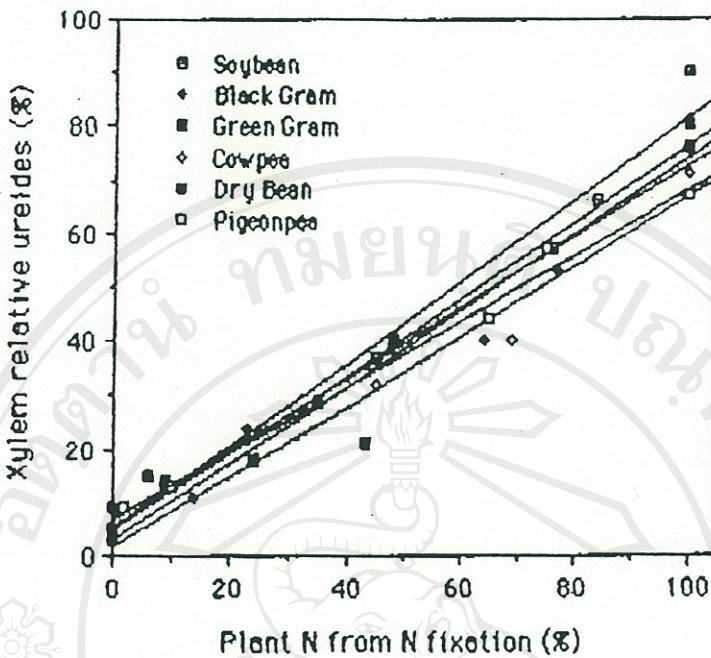
ในโตรเจน ไม่คลุกเชื้อไวโซเนียมและไม่มีปมในการทดลองที่สถานีวิจัยเกษตรชลประทาน กลับมาเรื่องเมล็ดที่เปอร์เซ็นต์ของไอล์สัมพักห์สูงถึง 40% นั้นไม่อาจอธิบายได้ สำหรับการทดลองที่ เรือนทดลองถั่วแดงหลวงที่ปลูกโดยไม่ได้รับในโตรเจนในสารละลายน้ำหารเฉลี่ยมีเบอร์เช็นต์ ยกไอล์สัมพักห์เพียง 50% ที่ระยะ V_4 และ R_6 อาจจะอธิบายได้ว่าในระยะแรกของการเจริญเติบโตถั่วแดงหลวงได้รับในโตรเจนส่วนหนึ่งมาจากในโตรเจนในเมล็ดก่อนปลูกซึ่งมีอยู่ประมาณ 21 มก./ตัน หรือปีที่เกิดขึ้นไม่ทำงานได้อよ่างมีประสิทธิภาพ ส่วนที่ระยะ R_6 ถั่วแดงหลวงมีน้ำหนักแห้งปั่นลดลงเหลือเพียง 41 มก./ตัน จึงอาจจะเป็นไปได้ที่จะได้รับในโตรเจนมาจากในโตรเจนในเมล็ดที่ได้หลุดร่วงไปอย่างมากหลังจากการถั่วแดงหลวงได้รับในโตรเจนจากการตั้งในช่วงระยะ R_2 ถึง R_4 นี้ Westermann and Kolar (1978) และ Rennie and Kemp (1984) ได้รายงานในงานนองเดียวันนี้ว่า P. vulgaris สามารถ ตั้งในโตรเจนได้ในช่วงระยะเวลาดอกบานถึงสร้างฝัก หลังจากนั้นก็จะลดลงจนไม่ตั้งโดยที่ระยะแรกทางสรีรวิทยา

ด้วยข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้น การประเมินการวัดการตั้งในโตรเจนในการทดลองที่สถานีทดลองเกษตรที่สูงช้าสั่งเดือน และสถานีวิจัยเกษตรชลประทานจึงได้ใช้สมการความสัมพันธ์มาตรฐานนี้ ได้มาจากการคิดค่าเฉลี่ยระหว่างเบอร์เช็นต์ยกไอล์สัมพักห์ และสัดส่วนของในโตรเจนที่ได้มาจากการตั้งในถั่วเหลือง ถั่วเชีย ถั่วเชียพิวดำ cowpea dry bean และ pigeon pea (Peoples and Herridge, pers. com.) ซึ่งให้ค่าเบอร์เช็นต์ยกไอล์สัมพักห์เฉลี่ยที่ระดับการตั้งในโตรเจน 100% ใกล้เคียงกับความสัมพันธ์มาตรฐานระหว่างเบอร์เช็นต์ยกไอล์สัมพักห์และสัดส่วนของในโตรเจนที่ได้มาจากการตั้งในถั่วแดงหลวงพนักหมกจำพวก Hansen et. al. (in press)

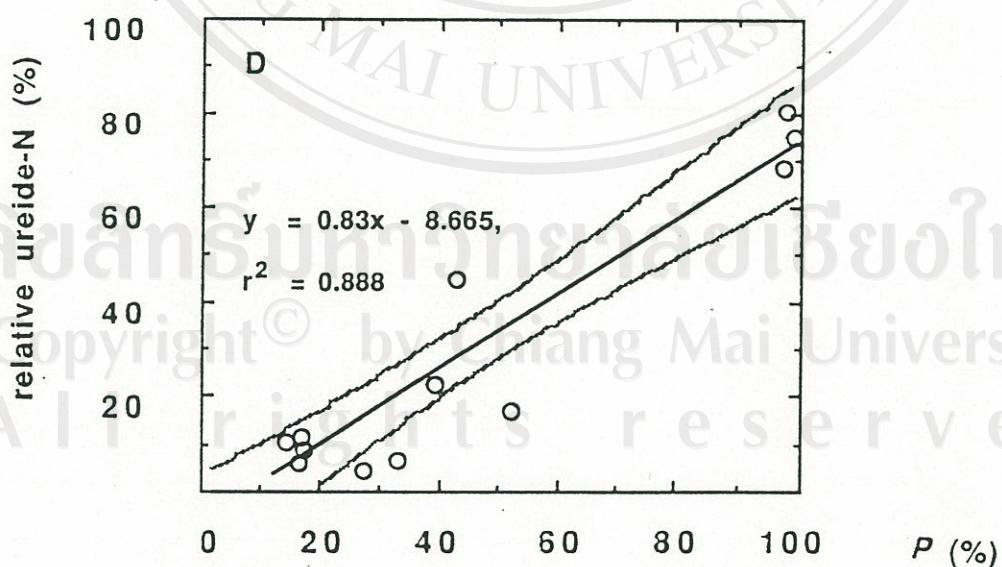
ตั้งภาพที่ 2 และ 3

การทดลองที่ 1 ใช้สมการ (P) = 1.48 (RUI - 4.89) (ภาพที่ 2)

การทดลองที่ 2 เนื่องจากที่ระยะ R_4 เป็นต้นไปไม่มีความแตกต่างระหว่างเบอร์เช็นต์ยกไอล์สัมพักห์ของการคลุกและไม่คลุกเชื้อไวโซเนียมจึงไม่มีการประเมินการตั้งในโตรเจนที่ระยะ V_4 และ R_2 ใช้สมการ (P) = 1.48 (RUI - 4.89) (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์มาตรฐานระหว่างเปลอร์เซนต์ชีรีโซ่อร์สัมพันธ์และสัดส่วนของไนโตรเจนที่ได้มาจากการตรึงในถั่วเหลือง ถั่วเชีย ถั่วเหลืองผิวดำ cowpea dry bean และ pigeon pea (Peoples and Herridge, pers. com.)

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์มาตรฐานระหว่างเปลอร์เซนต์ชีรีโซ่อร์สัมพันธ์และสัดส่วนของไนโตรเจนที่ได้มาจากการตรึงในถั่วแดงหลวงพื้นเมืองหมอกจ้าม (Hansen et al., in press)

การทดลองที่ 3 ถือว่าที่ปัจจัยในติระเจนอัตรา 0 mM ถ้าแต่งหลวงตั้งในติระเจนได้ 100 % และที่ปัจจัยในติระเจนอัตรา 10 mM ไม่มีการตั้งในติระเจน คำนวณการตั้งในติระเจนที่ปัจจัยในติระเจนอัตรา 2.5 และ 5 mM โดยใช้สมการ

$$(P) = 1.69(RUI - 18.20) \text{ สำหรับระยะ } R_2 \quad (\text{ภาพที่ 4})$$

$$(P) = 1.86(RUI - 26.11) \text{ สำหรับระยะ } R_4 \quad (\text{ภาพที่ 5})$$

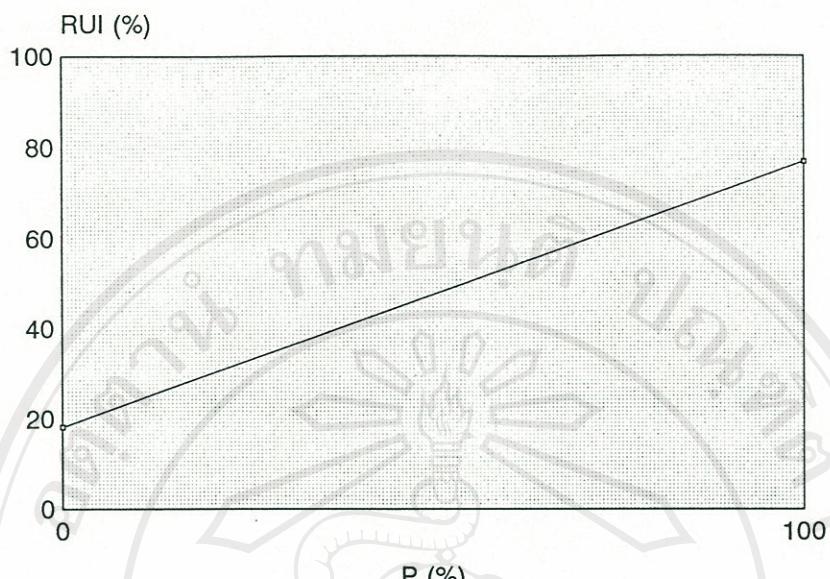
$$(P) = 3.85(RUI - 21.20) \text{ สำหรับระยะ } R_6 \quad (\text{ภาพที่ 6})$$

การทดลองที่สกานีกทดลองเกาทรที่สูงชนช่างเดือน

การที่ถ้าแต่งหลวงที่ไม่ได้รับการคลอกเชื้อไวโพรีไซม์สามารถเกิดปั่นและตั้งในติระเจนได้ตั้ง 49 กก.N/เสกตัวร์ เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณในติระเจนที่ถ้าแต่งหลวงที่ได้รับการคลอกเชื้อไวโพรีไซม์ที่มีจำนวนน้ำในตลาดหรือสายพันธุ์ UMR 1165 ตั้งได้สัมภูฐานได้ว่า Rhizobium leguminosarum biovar phaseoli ชิงเคยได้ลูกนำมาใช้คลอกให้กับถ้าแต่งหลวงที่สกานีกทดลองเกาทรที่สูงชนช่างเดือนสามารถมีชีวิตครอบครองได้ในต้นในที่สูงที่เป็นแหล่งส่องสว่าง ให้มีการปลูกถ้าแต่งหลวงจะทำให้ถ้าแต่งหลวงเกิดปั่นได้ตั้งนี้น้ำหนักแห้งปั่นไม่ต่างกับการคลอกเชื้อไวโพรีไซม์ที่มีจำนวนน้ำในตลาดหรือสายพันธุ์ UMR 1165

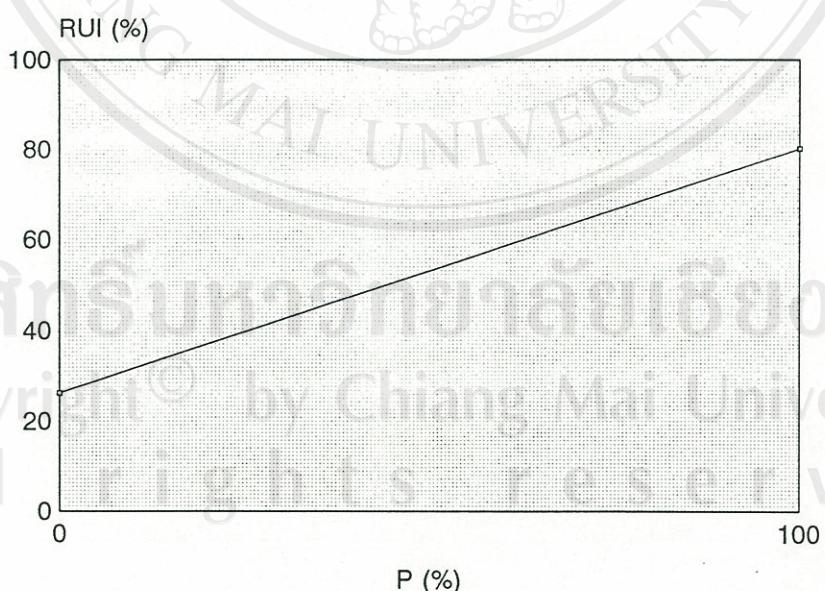
ในการทดลองนี้ไม่อาจบ่งชี้ได้ว่าปั่นที่เกิดขึ้นในถ้าแต่งหลวงคลอกเชื้อมาจากเชื้อที่เกิดคลอก(สายพันธุ์ UMR 1165 หรือที่มีจำนวนน้ำในตลาด) หรือที่มีอยู่ในต้น การศึกษาถ้าแต่งหลวงในประเทศสหราชอาณาจักรทราบว่า ในต้นที่มีเชื้อไวโพรีไซม์มากที่เหมาะสมแล้ว ปั่นถ้าที่เกิดขึ้นมากจะเกิดจากเชื้อที่มีอยู่เต็มมากกว่า เชื้อที่เกิดคลอกถึงแม้ว่าเชื้อที่เกิดคลอกจะมีจำนวนมากกว่า 100 – 1000 ล้านตัวต่อเมล็ด (Weaver and Frederick, 1974b)

ถ้าแต่งหลวงไม่ตอบสนองต่อการใส่ปั่นในติระเจนที่สูงถึง 70 กก.N/เสกตัวร์ หมายความว่าถ้าไม่ได้ชาติในติระเจน เนื่องจากถ้าแต่งหลวงที่ไม่ได้รับปั่นในติระเจนที่ได้รับการคลอกและไม่คลอกเชื้อไวโพรีไซม์จะสมในติระเจนทึ่งหมัดในต้นได้ใกล้เคียงกับการใส่ปั่นในติระเจนโดยละสมได้ประมาณ 66 กก.N/เสกตัวร์ ในจำนวนนี้มาจากการตั้ง 49 กก.N/เสกตัวร์ และที่เหลือ 17 กก.N/เสกตัวร์ มาจากต้น การใส่ปั่นในติระเจนทำให้การตั้งในติระเจนลดลงเหลือเพียง 38 กก.N/เสกตัวร์ โดยถ้าแต่งหลวงตั้งในติระ-

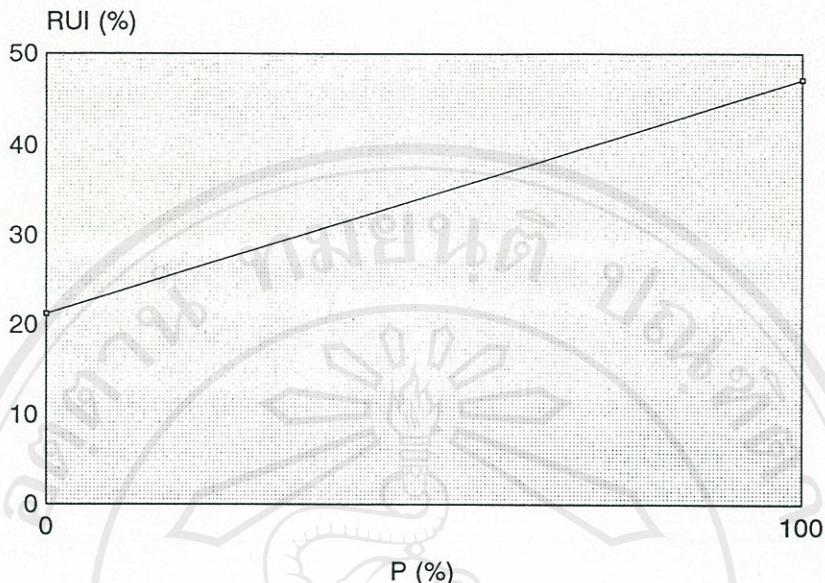
ภาพที่ 4

ความสัมพันธ์มาตรฐานระหว่างเบอร์เช็นท์ยาร์โอล์ฟ์สัมพัก्ष และสัดส่วนของไนโตรเจนที่ได้มาจากการตรวจในถั่วแดงหลวงที่ระยะ R_2 (จากตารางที่ 17)

ภาพที่ 5

ความสัมพันธ์มาตรฐานระหว่างเบอร์เช็นท์ยาร์โอล์ฟ์สัมพัก्ष และสัดส่วนของไนโตรเจนที่ได้มาจากการตรวจในถั่วแดงหลวงที่ระยะ R_4 (จากตารางที่ 17)

ภาพที่ 6 ความสัมพันธ์มาตราฐานระหว่างเปอร์เซ็นต์รูไอต์สัมพันธ์ และสัดส่วนของไนโตรเจนที่ได้มาจากการตรวจในถั่วแดงหลวงที่ระยะ R_6 (จากตารางที่ 17)

เจน ได้ผลลัพธ์จากระยะ R_4 เป็นต้นไปจนเหลือเพียง 50% เมื่อเปรียบเทียบกับการไม่ใส่ปุ๋ย ในโตรเจน ในถั่วแดงหลวงที่ได้รับการคอกุ้งและไม่คอกุ้งเชื้อไวรัสเปลี่ยนที่ตั้ง ไนโตรเจนเฉลี่ยได้มากกว่า 80% Taylor et al. (1983) ได้รายงานในทำงดเดียวกันว่า *P. vulgaris* ตั้งในโตรเจน ได้ผลลัพธ์ตามลำดับเมื่อได้รับปุ๋ย ในโตรเจนเพิ่มขึ้น แหล่งที่มาของไนโตรเจนสำหรับถั่วแดงหลวงพันธุ์หมอกจ้าม ไม่มีผลต่อการสะสมน้ำหนักแห้งส่วนหนึ่งเดือน หรือการสะสมไนโตรเจนลดลงช้าๆ ในการทดลองนี้ น้ำหนักแห้งส่วนหนึ่งเดือน หรือประมาณ 2.5 ตัน/ เฮกตาร์ และสะสมไนโตรเจนตัวเดงหลวงส่วนน้ำหนักแห้ง ได้ประมาณ 70 กก. N/ เฮกตาร์ ทั้งที่ได้ในโตรเจนที่ตั้งจากอาการศรีอยลักษณ์ 74 จากที่ไม่ใส่ปุ๋ย ในโตรเจน หรือประมาณ 56% จากที่ใส่ปุ๋ย ในโตรเจนอัตรา 70 กก. N/ เฮกตาร์ แต่เป็นที่น่าสนใจที่ถั่วแดงหลวงที่ได้รับการคอกุ้งเชื้อไวรัสเปลี่ยนหรือใส่ปุ๋ย ในโตรเจนมีผลผลิตสูงกว่าที่ไม่ได้คอกุ้งและไม่ใส่ปุ๋ย ในโตรเจน ถึงแม้การเพิ่มผลผลิตนี้ไม่สามารถอธิบายได้จากปัจจัยอื่นๆ ในการทดลองนี้ก็ตาม คือผลของการคอกุ้งเชื้อไวรัสเปลี่ยนในการเพิ่มผลผลิตถั่วแดงหลวงควรจะได้รับการศึกษาต่อไป และเป็นวิธีการเพิ่มผลผลิตที่มีต้นทุนการผลิตต่ำ

การทดลองที่สถานีวิจัยเกษตรชลประทาน

การที่ถัวແຕງหลวงที่สถานีวิจัยเกษตรชลประทานไม่เกิดปมเลยเมื่อไม่ได้คลอก เชือโรนีเดร่องขึ้นกันว่า ในเดือนนี้ไม่มีเชือที่เกิดปม ได้ถัวถัวແຕງหลวงอยู่เลย แต่ปมที่เกิดกัน แทบจะไม่มีประลักษณ์ภาพในการตั้งในโตรเจนเลย เห็นได้จากการที่คลอกเชือไม่มีผลเลยต่อ การสะสมน้ำหนักแห้งส่วนไหนก็ได้ การสะสมในโตรเจนหงดในเดือนและปลูกเชื้อต่อไป สัมพักด์

เชือໄรไซเบียมสายพันธุ์ UMR 1899 ที่ใช้ในการทดลองนี้ เป็นเชือที่คัดเลือกแล้วเพื่อใช้กับ *P. vulgaris* โดยเฉพาะ และได้ทดสอบแล้วในสภาพแวดล้อมควบคุม ในห้องทดลองว่าสามารถตั้งในโตรเจนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงกับถัวແຕງหลวงพันธุ์หมอก Jamie (จำพรรณ, 2533) ปัจจัยหนึ่งที่สามารถจำกัดการตั้งในโตรเจนในถัวได้คือ การมีในโตรเจนในเดือนในปริมาณสูง การที่ถัวແຕງหลวงมีการส่องต่อปุ๋ยในโตรเจนอย่างมีนัยสำคัญยิ่งแสดงถึงการขาดแคลนในโตรเจนในเดือน และบ่งชี้ว่าปริมาณในโตรเจนในเดือน มิใช่ปัจจัยที่จำกัดการตั้งในโตรเจน ซึ่งสอดคล้องกับปริมาณในโตรเจนในเดือนก็หมอกที่วัดได้ ก่อภาระทดลองเพียง 0.045% ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ สาเหตุที่ไม่เกิดกับถัวແຕງหลวงใน การทดลองนี้มีประสิทธิภาพการตั้งในโตรเจนต่ำ เช่นใจว่ามีผลลัพธ์เนื่องมาจากการปัจจัยที่จำกัดการทำงานของปม โดยตรง การที่ปมของถัวແຕງหลวงที่ได้รับการคลอกเชือและไม่ใส่ปุ๋ย ในโตรเจนมีน้ำหนักแห้งสูงสุดเพียงที่ระยะตอกบานเต็มที่ (R_2) และลดลงเหลือเพียงหนึ่งในสามที่ระยะ R_4 เป็นหลักฐานอีกชันหนึ่งของปมที่ไม่ทำงาน ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับปัจจัยในเดือน เช่น การขาดน้ำเดือน หรือสภาพแวดล้อมในอากาศ เช่น อุณหภูมิที่สูงเกินไป หรือภาระน้ำหนัก ซึ่งล้วนแต่ต้องการการตักษาเพื่อบังท่อไป

การใส่ปุ๋ยในโตรเจนทำให้ถัวແຕງหลวงมีปมและตั้งในโตรเจนลดลง ซึ่งสอดคล้องกับการทดลองที่สถานีทดลองเกษตรที่สูงชนช่างเดือน และที่ได้มารูปไว้จากการทดลองที่ว้าไป (Marchner, 1986) ใน การทดลองนี้ ไม่ใช่ในโตรเจนทำให้น้ำหนักแห้งและผลผลิตถัวແຕງหลวงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน แต่ผลผลิตน้ำหนักแห้งสูงสุด 1.6 ตัน/ เอกราช และผลผลิตเมล็ด 1.2 ตัน/ เอกราช ยังนับว่าต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิตที่สถานีทดลองเกษตรที่สูงชนช่างเดือน (น้ำหนักแห้ง 2.5 ตัน/ เอกราช และผลผลิตเมล็ดเกือบ 2 ตัน/)

ເສັກຕາර්) ຄ້ວາແຕງໜລວງໃນກາຣກດລອກນີ້ໄຟຟລົມລືຕິນໍາຫຼັກແທ່ງແລະພລົມລືຕິມເລືດສົງສຸດທີ່ອັຕຣາ
ຖຸຢູ່ໃນໂຕຣເຈນ 81 ກກ. N/ເສັກຕາර් ແລະເນື່ອດຳນົງຄົງກາຣໃຫ້ປະໂຍບືນຈາກປຸ່ຢູ່ທີ່ໄລ້ອັຕຣາ
81 ກກ. N/ເສັກຕາර් ຈຶ່ງເປັນລົດຕາທີ່ໃຫ້ປະໂຍບືນຈາກປຸ່ຢູ່ທີ່ໄລ້ສົງສຸດ ກລ່ວຕົວເມື່ອໄມ້ໄລ້ປຸ່ຢູ່ໃນ
ໂຕຣເຈນ ຄ້ວາແຕງໜລວງສາມາດດູດໃນໂຕຣເຈນຈາກດົນໄດ້ປະມານ 16 ກກ. N/ເສັກຕາර් ກາຣ
ໄລ້ປຸ່ຢູ່ໃນໂຕຣເຈນໃນອັຕຣາ 25 ກກ. N/ເສັກຕາර් ເພີມປຣິມານໃນໂຕຣເຈນໄນຕັ້ນຄ້ວ່າໄດ້ເຝື່ອງ 3
ກກ. N/ເສັກຕາර් (ຈາກໃນໂຕຣເຈນທີ່ສະສົມທີ່ກັງໝົດ 19 ກກ. N/ເສັກຕາර්) ດີດເປັນເຝື່ອງ
ຮ້ອຍລະ 12 ຂອງປຸ່ຢູ່ທີ່ໄລ້ ກາຣເພີມອັຕຣາປຸ່ຢູ່ໃນໂຕຣເຈນມີຜລໃນກາຣເພີມປະໂຍບືນຈາກປຸ່ຢູ່ທີ່ໄລ້
ໄປຈົນຄົງອັຕຣາ 81 ກກ. N/ເສັກຕາර් ຂຶ້ນໄປເພີມປຣິມານໃນໂຕຣເຈນທີ່ຕັ້ນຄ້ວ່າດູດໄດ້ 22 ກກ.
N/ ເສັກຕາර් ຮ້ອງຮ້ອຍລະ 27 ຂອງປຸ່ຢູ່ທີ່ໄລ້ ກາຣເພີມອັຕຣາປຸ່ຢູ່ໃນໂຕຣເຈນຕ່ອໄປເລື້ອກເປັນ 146
ແລະ 262 ກກ. N/ເສັກຕາර් ເພີມປຣິມານໃນໂຕຣເຈນທີ່ຄ້ວາແຕງໜລວງດູດໄດ້ເລື້ອກເຝື່ອງເລັກນ້ອຍ
ຊື່ມີຜລກໍາໃຫ້ກາຣໄດ້ປະໂຍບືນຈາກປຸ່ຢູ່ທີ່ໄລ້ດັລົງເປັນຮ້ອຍລະ 17 ແລະ 13 ຂອງປຸ່ຢູ່ທີ່ໄລ້ຕາມ
ລຳຕັ້ນ ແມ່ໄນອັຕຣາທີ່ 81 ກກ. N/ເສັກຕາර් ກີ່ຂັ້ນນີ້ວ່າປະລິກີກາພາກໃຫ້ປຸ່ຢູ່ໃນໂຕຣເຈນຂອງ
ຄ້ວາແຕງໜລວງຕໍ່າມເນື່ອເຖິງກັນຫ້ວ້າ (ຮ້ອຍລະ 30 - Yoshida, 1991)

ຜລກາຣກດລອກນີ້ແສງໃຫ້ເຫັນຄ່າຍ່າງຫຼັດເຈນວ່າຄ້ວາແຕງໜລວງທີ່ປຸ່ງໃນເຂົຫເກຫຍາ
ໜີລປະການນີ້ມີໝູ້ຫາເວື່ອງກາຣາດໃນໂຕຣເຈນ ເນື່ອງຈາກກາຣໄລ້ປຸ່ຢູ່ໃນໂຕຣເຈນກຳໄຟຕັ້ນທຸກກາຣ
ພລົມສູງແລະຄ້ວາແຕງໜລວງມີປະລິກີກາພໃນກາຣໃຫ້ປຸ່ຢູ່ໃນໂຕຣເຈນຄ່ອນຫ້າງຕໍ່າ ກາຣແກ້ໄຂປຸ່ງຫາ
ປະລິກີກາພາກກາຣຕັ້ງໃນໂຕຣເຈນໃນປົງຈະສໍາມາຄະຫຼວດຕັ້ນທຸກກາຣພລົມຄ້ວາແຕງໜລວງ ໃຫ້

ກາຣກດລອກໃນເວັບນກດລອກ

ກາຣກດລອກນີ້ແສງໃຫ້ເຫັນວ່າຄ້ວາແຕງໜລວງເມື່ອຄລກຕໍ່ວຍເຊື້ອໄຣໃຊ້ເນື່ອມສ່າຍພັນນີ້
UMR 1899 ສໍາມາຄະເຈວິດຕີໂຕ ສ້າງປມ ເພີ່ນໍາຫຼັກແທ່ງປມໄປຈົນຄົງຮະຍະ R₄ ແລະຕັ້ງ
ໃນໂຕຣເຈນໄດ້ໃນສການແວດລ້ອມທີ່ເຊີ່ງໃໝ່ ເນື່ອໄມ້ມີຂອງຈຳກັດໃນຕົນເກີ່ວກັນນີ້ແລະສາຫຼຸ
ຄາກາຮ ຈຶ່ງພຄສຽງໄດ້ວ່າສ່ວນໜຶ່ງກອງປຸ່ງກາພາກກາຣຕັ້ງໃນໂຕຣເຈນມີປະລິກີກາພຕໍ່າໃນກາຣ
ກດລອກເຂົຫເກຫຍາໜີລປະການ ອາຈມີສໍາເຫຼຸມາຈາກຂໍອຈຳກັດໃນຕົນ

ແຕ່ຄ່າຍ່າງໄຣກ໌ຕາມຄ້ວາແຕງໜລວງໃນກາຣກດລອກນີ້ເສັງແສດງກາຣສນອງຕ່ອປຸ່ຢູ່ໃນໂຕຣ-
ເຈນໄປຈົນຄົງອັຕຣາສູງສຸດ 10 mM ທີ່ໃນສ່ວນກາຣສະສົມນີ້ຫຼັກແທ່ງແລະກາຣສະສົມໃນໂຕຣເຈນ

การตั้งรังในตอรเจนที่ระยะ V_4 ถูกจำกัดโดยสิ้นเชิงเมื่อไส้ปุ่ยในตอรเจนมีในอัตราต่ำสุด 2.5 mM ในระยะหลังเมื่อถ้าเริ่มต้นอิทธิพลของปุ่ยในตอรเจนลดลงบ้าง ถ้าที่ได้ในตอรเจน 2.5 mM และ 5 mM มีการตั้งรังในตอรเจนบ้างแต่ก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น 60 และ 30 mg. N/ตัน ตามลำดับ ชั้นลดลงไปจาก 181 mg. N/ตัน ที่ตั้งรังได้เมื่อไส้ปุ่ยในตอรเจน เลย ส่วนที่ 10 mM ไม่มีการตั้งรังในตอรเจน Hansen et al. (in press) ได้รายงานในกำหนดเดียวกันว่าถ้าถังหลวงพันธุ์หมอกจ้ามที่ได้รับสารละลายน้ำหาร ในเรือนห้องตั้งรังในตอรเจนได้เฉลี่ย 24% และ 11% เมื่อได้รับปุ่ยในตอรเจน 3 mM และ 6 mM ตามลำดับ

การห้องตั้งทั้ง 3 แสดงให้เห็นว่าถ้าถังหลวงพันธุ์หมอกจ้ามที่ปลูกในสภาพแวดล้อมที่เชียงใหม่ ยังตั้งรังในตอรเจนได้ไม่เพียงพอ กับการเจริญเติบโต ได้สูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถที่จะสะสมน้ำหนักแห้งและในตอรเจนทึ่งหมด ในตันเพิ่มขึ้นต่อไปได้มาก เมื่อได้รับปุ่ยในตอรเจน ในขณะที่ราษฎรบ้านว่าถ้าเหลืองที่ตั้งรังในตอรเจน 100% เช่นเดียวกัน ตั้งรังในตอรเจนได้ใกล้เคียงกัน เมื่อได้รับปุ่ยในตอรเจน (Herridge, 1984) โดยจะตั้งรังได้ระหว่าง 90 ถึง 236 กก. N/เฮกตาร์ (พิมลวัฒน์, 2534; สุนันท์ 2535; Ying, 1990; Wang, 1990) หรือถ้าใช้วัตถุที่ตั้งรังได้ 102 กก. N/เฮกตาร์ (วีณา, 2534) ทึ่งน้ำอาจจะเป็นไปได้จากการที่ถังหลวงมีระยะเวลาในการคอกดออกเร็ว (35 วัน) ประมาณหลักร่วงไปอย่างมากหลังจากระยะ R_4 เนื่องจากการแก่งแม่น้ำ-โภชนาณและการฟื้นฟูและเมล็ด ตั้งน้ำมีเมือง ได้รับอาหารไม่เพียงพอจึงหลักร่วงไปในที่สุด (Lawn and Brun, 1974) นักวิชาการในการตั้งรังในตอรเจนในถังหลวงสังเคราะห์ว่า จำกัดตัวชี้วัดค่าอาหารที่จำเป็นต่อกิจกรรมทางชีวภาพของปมจนทำให้การตั้งรังในตอรเจนมีประสิทธิภาพต่ำ ถ้าหากปลูกในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ก็เช่นไร ใช้เรียบก็ให้คลุกเคล้ากับตัวเลือกมากแล้วว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าการตั้งรังในตอรเจนได้กับถังหลวง